

Rob Linkels

Rob Linkels: 'Zoals op elke potje een deksel past, past op elk plekje een Tilia'

Van den Berk Boomkwekerijen zet voor verschillende doelen lindes op een rij

Bij *Tilia* denkt iedereen wel onmiddellijk aan iets als herdenkings- en plein-/brinkboom, aan hartvormig blad, problemen als honingdauw op auto's en zonnebrand, tot aan baten op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit. 'Die verschillende kenmerken gelden natuurlijk niet voor alle lindes,' stelt Rob Linkels van Van den Berk Boomkwekerijen. 'Er zijn gewoonweg geen slechte lindes. Je moet ze alleen per soort beoordelen op geschiktheid voor een plek.'

Auteur: Karlijn Raats

Tilia tomentosa 'Brabant'

Tilia cordata 'Rancho'

Tilia cordata 'Savaria'

Tilia henryana op de kwekerij

Eind vorig jaar sprak Boomzorg met Van den Berk over hun bijdrage aan het gefaseerde herinrichtingsproject Stadsforum in Tilburg, waar zij onder meer voor het Willemsplein bij het gemeentehuis bomen hebben geleverd die in PCIS-groeiplaatssystemen staan. Voor fase 2 levert Van den Berk opnieuw bomen, waaronder *Tilia americana* 'Moltkei'. Deze kan in principe minder goed tegen verharding dan

Tilia americana 'Redmond', de *cordata* als soort, of de meeste *cordata*-types waaronder *Tilia cordata* 'Böhlje', maar hij staat veilig voor de lange termijn in een PCIS-groeiplaats.

Niet-druipende soort

'Waarom ik 'Moltkei' aanhaal?' vraagt Rob Linkels van Van den Berk Boomkwekerijen hardop. 'Omdat mensen bij *Tilia* soms meteen

denken aan het druipen van honingdauw door bladluizen. Sommige lindesoorten doen dat inderdaad, maar zijn prima geschikt als solitair met gras eronder in een park. Maar deze druipt niet; daar is speciaal voor gekozen omdat het Willemsplein is bestraat met een dure natuursteen. Andere *Tilia*-soorten die niet druipen, zijn overigens *Tilia europaea* 'Euchlora', *Tilia tomentosa*, *Tilia henryana*, en *cordata*-types druipen minimaal. Een groeiplaatsconstructie bij de fontein op het Willemsplein is een ideale plek voor 'Moltkei'. De ruimte is ook geschikt voor zijn compacte, maar brede kroon. Deze linde groeit snel en is heel erg sierlijk en vanaf juli verschijnen de tuilen met lichtgele, fantastisch geurende bloemen.'

Klimaatadaptatie

'Moltkei' levert ook een bijdrage aan de klimaatadaptatie van de stad: zijn opvallend grote bladeren met grofgezaagde rand creëren schaduw, wat helpt om de temperatuur te verlagen op het Willemsplein. Linkels vertelt:

Het blad van 'Prestige', zo groot als een hand, zorgt voor schaduwvorming, verdamping waarmee het de lucht koelt, en voor fijnstofafvang'

‘De grote bladeren verdampen veel water, wat helpt om de lucht te koelen. ‘Moltkei’ kan ook goed tegen hitte en droogte. Hij staat in een PCIS-groeiplaatsconstructie met irrigatiesysteem, maar heeft op het plein wel te maken met hitte. Het plein is namelijk bestraat met een lichtgekleurde natuursteen en grenst aan het gemeentehuis. De lichte stenen en ramen weerkaatsen een heleboel licht, wat voor extra warmte zorgt. Deze cultivar levert ook een bijdrage aan het extra filteren van fijnstof met zijn viltige beharing aan de onderkant van de bladeren. En hij bloeit niet opvallend, maar produceert veel nectar! Dit trekt bijen, hommels en vlinders aan en vergroot de biodiversiteit op het Willemsplein, midden in het stadscentrum. ‘Moltkei’ is een kei als solitair in de stad.’

Inheems

Op dit moment is er volgens Linkels veel vraag naar *cordata*-types. ‘Dat komt omdat er een stijgende vraag is naar inheemse soorten, en daar valt *Tilia cordata* ook onder. De cultivar *Tilia cordata* ‘Rancho’ is wat smaller en daardoor wat geschikter als laan- en straatboom dan de zaailing die wat meer weelderig groeit en daardoor een minder uniform beeld geeft. De inheemse zaailing staat wel op eigen wortel en is vaak wat beter bestand tegen ziekten en plagen. Ook minder gevoelig voor aantastingen is de cultivar ‘Savaria’; deze heeft een erg dik en stevig blad en een brede eivormige kroon.’

Laatbloeier

Tilia henryana bloeit nog in augustus-september. ‘Dit is een heel bijzondere boom en is mijn persoonlijke favoriet onder de lindes. Naast zijn late bloei kenmerkt hij zich door zijn heerlijke geur, doordat hij klein blijft en ook prima in een particuliere tuin past, en doordat hij een diep ingesneden blad heeft. Als je in augustus door zo’n rij loopt in de kwekerij, door de geur heen en met zicht op vele bijen en hommels, weet je niet wat je meemaakt. Hiermee kun je tot laat in de zomer van bloei genieten. Als je deze in een tuin, park of laan zou combineren met een van de sterk geurende *cordata*-types, die afhankelijk van het weer bloeien in mei-juni, met *Tilia x flavescens* ‘Glenleven’ die bloeit in juni, en met een *americana*-type die bloeit in juni-juli, kom je aan vijf maanden bloeitijd.’

Enorm blad

Tilia heterophylla ‘Prestige’ heeft heel grote bladeren; je herkent deze meteen in de kwekerij. Daarmee zorgt de boom voor schaduwvorming

Tilia henryana bloeit nog in augustus-september. ‘Dit is een heel bijzondere boom en is mijn persoonlijke favoriet onder de lindes. Als je in augustus door zo’n rij loopt in de kwekerij, door de geur heen en met zicht op vele bijen en hommels, weet je niet wat je meemaakt.’

Tilia americana ‘Moltkei’, blad

Tilia heterophylla ‘Prestige’ op de kwekerij

tegen hittestress, veel verdamping waarmee het de lucht koelt, en veel fijnstofafvang. Linkels: ‘Deze is relatief onbekend, terwijl hij heel bijzonder is en geschikt voor de openbare ruimte. Hij groeit sneller dan de gewone winterlinde, waardoor hij sneller schaduw kan bieden,

en hij neemt door zijn smalle eivormige kroon minder ruimte in dan andere lindes, waardoor hij ideaal is voor smalle straten.

Ik vind zijn bladeren prachtig doordat ze donkergroen en glanzend zijn en aan de onderkant

grijs. De jonge twijgen zijn rood. 'Prestige' is minder gevoelig voor bladluizen dan andere *Tilia*-soorten. En hij groeit goed op verschillende grondsoorten. Hij bloeit met kleine bloemetjes in juni-juli.'

Indrukwekkende herfstkleur

De 'Prestige' lijkt een beetje op *tomentosa* types door de grijze onderkant van het blad, al blijft dat van *tomentosa*-types wat kleiner. 'Niettemin vind ik *Tilia tomentosa*-types fantastische bomen. Neem de *Tilia tomentosa* 'Brabant' met zijn geweldige gele herfstkleur, snelle groei, sierlijke blad en geurende crèmewitte bloemen in juni-juli en grote nectarproductie die veel insecten aantrekt.'

Opgepast voor zonnebrand

'Er zijn gewoonweg geen slechte lindes,' concludeert Linkels. 'Je moet gewoon goed weten welke soort je waar aanplant. Het enige nadeel dat ze wel hebben, is dat ze last hebben van

zonnebrand. Daartegen pakken we ze de eerste drie jaar na verplanting preventief met kokosmatten in op de kwekerij. Vooral de avondzon naar de westkant zorgt ervoor dat de dunne bast van *Tilia* openscheurt. Door deze beschadiging worden ze extra gevoelig voor ziekten en plagen. Na het derde jaar na verplanting gaat een boom zich op een natuurlijke manier beschermen tegen zonnebrand: hij krijgt een bredere kroon en takken gaan meer hangen, waardoor er minder zon op de stam schijnt. Maar totdat lindes op die manier zijn uitgegroeid, moeten hun stammen, ook in de openbare ruimte, eigenlijk goed worden ingepakt als zonnebrandbescherming.'

Topklimaatboom

Naast een nadeel hebben ook alle *Tilia*'s een voordeel: een groot, breedgespreid wortelgestel. 'Hiermee kunnen zij water uit een groot grondoppervlak opnemen, terwijl hun diepe wortels ook water uit diepere grondlagen pak-

ken. Dit is een belangrijk voordeel in droge periodes. Door de brede wortelstructuur staan lindes ook stevig in de grond, waarmee ze bestand zijn tegen sterke winden en andere extreme weersomstandigheden, zoals overstromingen.' Linkels tot besluit: 'Al met al is er voor elke situatie wel een *Tilia* te bedenken, wat *Tilia* tot een absolute topboom maakt.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!